

Veldnorm

Hygiëne- en kledingvoorschrift

Centrale Sterilisatie Afdeling en Flexibele Scopen Reiniging en Desinfectie

Januari 2017

Voorwoord

Het bestuur van SVN heeft in 2015 aan de werkgroep verzocht eenduidige gefundeerde hygiëne- en kledingrichtlijn, per werkruimte, op te stellen voor de CSA medewerker. De richtlijnen worden geaccepteerd door het werkveld en zijn breed toepasbaar, waardoor de medewerkers- en patiëntveiligheid verhoogd wordt.

Voor u ligt de veldnorm hygiëne- en kledingvoorschrift en is tot stand gekomen door samenwerking tussen de belanghebbende beroepsverenigingen SVN en VDSMH.

Dit document is opgesteld met medewerking van:

Deelnemer	Vertegenwoordigd namens	Functie	Organisatie werkzaam
Mw. S. Oostveen	SVN (voorzitter)	DSMH / DI	Zuwe Hofpoort Ziekenhuis
Mw. A. Broekhuizen	SVN	Stafmedewerker Kwaliteit CSA	UMC Utrecht
Dhr. K. van der Meulen		DSMH	Bravis ziekenhuis
Dhr. M. Hillemans	VDSMH	Manager CSA / DSMH	Gelre Ziekenhuizen
Dhr. R. Lagendijk		DI	Unic Medical Services
Mw. L. van der Schaaf		DSMH / DI	MC Groep

Daarnaast zijn onderstaande deskundigen, in meeles functie, betrokken geweest bij het opstellen van de veldnorm:

Dhr. J. de Geus, DSMH, UMC Utrecht

Dhr. P. Temming, MSMH medewerker, Streekziekenhuis Koningin Beatrix Winterswijk

Mevr. C. Meij, teamcoördinator CSA, Ziekenhuis Rivierenland Tiel/ Culemborg/Beneden Leeuwen

Dhr. R. Rots, teamleider CSA, UMC Radboud

1 Inhoud

Voorwoord	2
1 Inhoud	3
2 Aanleiding / probleemstelling.....	4
3 Doel	4
4 Afbakening	4
5 Verklarende woorden- en afkortingenlijst.....	5
6 Persoonlijke hygiëne CSA medewerkers.....	8
6.1 Eten en drinken	8
7 Algemene kleding eisen	9
7.1 Werkkleding	9
7.2 Schoeisel	9
7.3 Haarbedekking	10
8 Vuile ruimte (desinfectieruimte CSA/spoelruimte SRD)	11
8.1 Betreden vuile ruimte	11
8.2 Aandachtspunten tijdens werken in de vuile ruimte.....	11
8.3 Verlaten vuile ruimte	11
9 Schone ruimte (inpak-/ontladingsruimte CSA, ontladingsruimte SRD en steriele opslag CSA)...	13
9.1.1 Betreden schone ruimte	13
9.1.2 Verlaten schone ruimte	13
10 Bezoekers.....	14
10.1.1 Algemeen	14
10.1.2 CSA of CSA gedefinieerde ruimten buiten de CSA	14
10.1.3 SRD	14
11 Literatuur	15

2 Aanleiding / probleemstelling

Binnen een CSA worden medische hulpmiddelen zodanig bewerkt, dat het hulpmiddel steriel wordt en blijft tot het moment van (her)gebruik^{1,2}.

De uitvoering van werkzaamheden binnen de CSA brengt verschillende risico's met zich mee, zoals besmetting van de medewerker met micro-organismen wat uiteindelijk kan leiden tot ziekte^{3,4} of besmetting van behandelde medische hulpmiddelen. Dit laatste kan de patiëntveiligheid in gevaar brengen.

Juiste hygiëne- en kledingvoorschriften zijn noodzakelijk en dragen bij aan de bescherming van de medewerker en het voorkómen van besmetting van behandelde medische hulpmiddelen.

Wet- en Regelgeving m.b.t. kleding en bescherming van CSA medewerkers ontbreekt. In de Arbowetgeving^{5,6,7} staat vermeld, dat de arbeid die verricht wordt, geen nadelige gevolgen mag hebben voor de veiligheid en gezondheid van de medewerkers. In de WIP-richtlijnen ("persoonlijke hygiëne medewerker" en "persoonlijke beschermingsmiddelen"^{8,9}) en in de richtlijnen steriliseren en steriliteit (B9100 basisinformatie reiniging en desinfectie van medische hulpmiddelen¹⁰) staan algemene kaders beschreven. Deze zijn niet specifiek genoeg voor toepassing binnen de CSA.

De meeste Nederlandse CSA's zijn in het bezit van kleding-, hygiëne- en beschermingsvoorschriften. Echter, deze voorschriften zijn divers en vaak niet gefundeerd.

Op veel CSA's werken medewerkers in de reinigingsruimtes zonder hierbij alle benodigde beschermingsmiddelen te gebruiken. De CSA medewerkers zien het belang niet in van het dragen van beschermingsmiddelen of ervaren het dragen van beschermingsmiddelen als oncomfortabel³. Dit terwijl er in de afgelopen 10 jaar tweemaal een aantoonbare besmetting heeft plaatsgevonden. Dit betrof beide keren een tbc transmissie via aerosolen tijdens het reinigen van medische hulpmiddelen⁴.

3 Doel

Het opstellen van een eenduidig gefundeerd hygiëne- en kledingvoorschrift voor CSA medewerkers én bezoekers waardoor de medewerkers-, bezoekers- en patiëntveiligheid verhoogd wordt.

Het voorschrift is toepasbaar voor alle werkplekken waar CSA werkzaamheden wordt uitgevoerd.

4 Afbakening

Dit voorschrift richt zich op alle medewerkers en bezoekers die het CSA complex betreden en/of CSA werkzaamheden uitvoeren. Onder CSA werkzaamheden wordt verstaan het transporteren, (voor) reinigen, (de)monteren, desinfecteren, drogen, controleren, verpakken, steriliseren, vrijgeven en opslaan van re-usable medische hulpmiddelen.

Aangezien reiniging en desinfectie van flexibele endoscopen (SRD) binnen veel Nederlandse ziekenhuizen onder de CSA valt, zijn deze werkzaamheden en -ruimten ook in deze veldnorm opgenomen.

5 Verklarende woorden- en afkortingenlijst

(kleding) Accessoire:

Sieraden, vest sjaal, (oortjes van) mp3/4 spelers, keycords, tassen, mobiele telefoons en dergelijke.

Ademhalingsbeschermingsmasker:

Een masker dat over de neus en de mond wordt gedragen en de lucht die wordt ingeademd filtert van deeltjes (partikels) van een bepaalde grootte, waaronder micro-organismen. Een ademhalingsbeschermingsmasker verkleint de kans op overdracht van micro-organismen via de inademing van druppels of druppelkernen. Er zijn verschillende soorten ademhalingsbeschermingsmaskers: halfgelaatsmasker (wegwerp of voor hergebruik) en volgelaatsmasker (voor hergebruik). Het meest gebruikte masker in de gezondheidszorg is een wegwerphalfgelaatsmasker. Dit masker bestaat geheel uit filtermateriaal. Maskers voor hergebruik hebben een verwisselbaar filter. Verder verschillen ademhalingsbeschermingsmaskers in de mate van filtratie, dit wordt uitgedrukt in Filtering Facepiece Partikel (FFP).

Aerosol:

een mengsel van vloeistofdruppels of kleine vaste deeltjes in de lucht. De druppels en deeltjes in een aerosol kunnen in grootte variëren van 0,001µm tot meer dan 100µm. Aerosolen kunnen onder andere ontstaan bij hoesten, niezen, procedures zoals bronchoscopie, operatie, intubatie en autopsie en handmatig reinigen/desinfecteren van medische hulpmiddelen.

Beschermende hoofdbedekking:

Wordt op het hoofd gedragen en bedekt het hoofdhaar volledig. Beschermende hoofdbedekking verkleint de kans op overdracht van micro-organismen door uitval van haren en/of hoofdhuidschilfers of door het aanraken van de haren met besmette (gehandschoende) handen. Hoofdbedekking kan een muts of een capuchon aan een overall zijn. De hoofdbedekking voldoet aan de eisen zoals gesteld in de WIP richtlijn Linnengoed¹¹.

Beschermend schort:

Het beschermend schort is een schort dat over de werkkleding wordt gedragen met het doel verontreiniging van werkkleding en overdracht van micro-organismen via werkkleding te voorkómen. Het schort is niet vocht doorlatend, heeft lange mouwen en is bedekt tot aan minimaal de knieën.

Chirurgisch mondneusmasker:

Een masker dat over de neus en de mond wordt gedragen met als doel de lucht die wordt uitgedemd te filteren van deeltjes van een bepaalde grootte, waaronder micro-organismen. Een chirurgisch mondneusmasker verkleint de kans op overdracht van micro-organismen (via secreet) vanuit de neus en de mond van de medewerker naar (de omgeving van) de patiënt en het beschermt tegen zelfbesmetting doordat het masker voorkomt dat de medewerker de neus en mond (onbewust) aanraakt met de handen. De vochtwerende variant verkleint tevens de kans op overdracht van micro-organismen naar de mond en de neus van een medewerker door contact met lichaamsvochten. Een chirurgisch mond-neusmasker wordt ook wel een proceduremasker genoemd.

CSA:

Centrale Sterilisatie Afdeling

DI:

Deskundige Infectiepreventie

Lichaamsvocht

Vloeibaar/vochtig humaan materiaal zoals bloed, urine, feces, braaksel, wondvocht, speeksel of neusvocht.

Medisch hulpmiddel:

Een medisch hulpmiddel is een instrument, toestel of apparaat, een stof, software of ander artikel dat alleen of in combinatie wordt gebruikt voor de onderstaande doeleinde:

- diagnose, preventie, bewaking, behandeling of verlichting van ziekten
- diagnose, preventie, bewaking, behandeling, verlichting of compensatie van verwondingen of van een handicap
- onderzoek naar of vervanging of wijziging van de anatomie of een fysiologisch proces
- beheersing van de bevruchting

Oogbeschermingsmiddel:

Een beschermingsmiddel dat voor de ogen wordt gedragen. Een oogbeschermingsmiddel, zoals bedoeld in deze veldnorm, verkleint de kans op overdracht van micro-organismen naar de oogslimvlies en wordt ook wel 'spatbril' genoemd. Er zijn verschillende typen spatbrillen: een beschermende bril, een gelaatscherm/faceshield, een ruimzichtsbril en een spatscherm dat is geïntegreerd met een chirurgisch mondneusmasker.

Een gewone bril kan niet worden gebruikt als oogbescherming omdat deze niet voldoet aan NEN-EN 166: 2001 "Oogbescherming Specificaties" en de ogen onvoldoende bescherming geeft.

Overjas:

Een overjas is een beschermende jas die bij het verlaten van de CSA gedefinieerde werkruimten (vuile- en schone ruimten) over de scrubsuit wordt aangetrokken. De jas dient als bescherming van de scrubsuit. De jas heeft korte mouwen en wordt gesloten gedragen. Het is gebruikelijk dat een dergelijke jas als re-usable wordt gebruikt. De jas is wasbaar bij een temperatuur van minimaal 60°C. Voor aanvang van de werkdag wordt een schone jas aangetrokken.

Persoonlijke hygiëne:

Persoonlijke hygiëne betreft de hygiëne van medewerkers en bezoekers tijdens de uitvoering van de werkzaamheden. Onder persoonlijke hygiëne wordt de snuit-, hoest-, toilet- en handhygiëne verstaan. Door overdracht van micro-organismen via (sieraden en kunstnagels aan) de handen, het haar, de kleding, mobiele communicatiemiddelen of mogelijk met micro-organismen besmet eten/drinken of door het niet (adequaat) uitvoeren van hoest-, snuit- of toilethygiëne of het verspreiden van een (actieve) infectie kunnen medewerkers infecties veroorzaken bij andere medewerkers óf behandelde medische hulpmiddelen weer besmetten⁸.

Persoonlijk beschermingsmiddel:

Een uitrustingsstuk of -middel dat primair bedoeld is om door een medewerker of bezoeker te

worden gedragen als bescherming tegen één of meer gevaren die een bedreiging kunnen vormen voor zijn gezondheid om de kans op overdracht van micro-organismen van het vervuilde medisch hulpmiddel naar de medewerker of bezoeker te verkleinen. Er zijn verschillende typen persoonlijke beschermingsmiddelen: handschoenen, beschermende kleding, chirurgisch mondneusmasker, ademhalingsbeschermingsmasker, oogbescherming (spatbril) en beschermende hoofdbedekking. Persoonlijke beschermingsmiddelen dienen te voldoen aan de geldende wet- en regelgeving, normen en eisen. Deze staan beschreven in de WIP-richtlijn "Persoonlijke beschermingsmiddelen"⁹.

Ruimte gebonden werkkleding:

Werkkleding die uitdrukkelijk bedoeld is om te worden gedragen in de ruimte waar de medewerker specifieke werkzaamheden uitvoert.

Schone ruimte(n):

Ruimten binnen de CSA waar controle en inpakken van gereinigde en gedesinfecteerde medische hulpmiddelen, sterilisatie, ontladen en opslag van steriele medische hulpmiddelen plaatsvindt. Afgifte van partikels en aanwezigheid van (microbiologische) deeltjes dienen in deze ruimte tot een minimum beperkt te worden om de aanvangscontaminatie voor aanvang sterilisatie te minimaliseren maar ook om hercontaminatie van het medisch hulpmiddel ná sterilisatie en opslag tot voorkómen.

SRD:

Flexibele scopen reiniging en desinfectie.

SVN:

Sterilisatie Vereniging Nederland.

TBC:

Tuberculose.

VDSMH:

Vereniging voor Deskundigen Steriele Medische Hulpmiddelen.

Vuile ruimte(n):

Ruimten binnen de CSA en SRD waar gebruikte medische hulpmiddelen gereinigd en gedesinfecteerd worden.

Werkkleding/dienstkleding:

Door de instelling ter beschikking gestelde en onder de verantwoordelijkheid van de instelling gewassen kleding die tijdens werkzaamheden wordt gedragen. Werkkleding voldoet aan de geldende WIP-richtlijn "preventie van post-operatieve wondinfecties"¹².

WIP:

Werkgroep Infectie Preventie.

6 Persoonlijke hygiëne CSA medewerkers

- Alle CSA medewerkers dienen zich te houden aan de eisen m.b.t. haar, gezicht handen en onderarmen, zoals vermeld in de WIP richtlijnen “Persoonlijke hygiëne medewerker”, “Preventie van post-operatieve wondinfecties”^{8,12}.
- Visuele en auditieve hulpmiddelen zoals brillen en gehoorapparaten zijn toegestaan. Betreffende andere hulpmiddelen dient afdeling infectiepreventie om advies gevraagd te worden.
- Draag géén keycords, halskettingen, oortjes voor mobiele telefoon / MP3 speler of andere accessoires en zichtbare piercings (inclusief oorsieraden) of oren zo bedekken dat de oorsieraden geheel bedekt zijn.
- Het gebruik van make-up en wimperextensions wordt afgeraden vanwege mogelijke invloed op het aantal partikels in/of op het medisch hulpmiddel.
- Het meenemen van persoonlijke bezittingen in de werkruimten is niet toegestaan.

6.1 Eten en drinken

- Eten en drinken is niet toegestaan om mee te nemen of te nuttigen in alle ruimten behalve in de koffiekamer of binnen kantoorruimten, welke niet vallen onder de vuile en schone ruimten.

7 Algemene kleding eisen

7.1 Werkkleding

- Draag een gesloten scrubsuit binnen de CSA en SRD.

Het dragen van een scrubsuit als werkkleding in de gedefinieerde vuile ruimten, inclusief SRD ruimten is geen absolute noodzakelijkheid. Gelet op het reguliere werkproces is het dragen van eenduidige werkkleding een logisch gevolg.

Indien kantoren en gangen onderdeel uit maken van de schone ruimten, dient in deze ruimten een scrubsuit gedragen te worden.

Voor de inpak/schone ruimte is het van belang dat de stof-kiembelasting van de ruimte tot een minimum wordt beperkt. Medewerkers zijn een belangrijke bron van contaminatie van een hulpmiddel. Gebleken is dat gewone katoenen kleding te losmazig is om bacteriën tegen te houden^{1,12,14}.

Overweeg om gebruik te maken van verschillende kleuren werkkleding voor vuile en schone werkzaamheden. Door onderscheid te maken is kruising vieze- en schone lijnen controleerbaar.

Voor de comfort van CSA medewerkers wordt werkkleding vervaardigd van ademend materiaal aanbevolen.

- Draag werkkleding zoals beschreven in de WIP-richtlijnen^{8,11,12}.
- De werkkleding voldoet aan de eisen zoals beschreven in de WIP-richtlijnen^{8,11,12}
- Het dragen van een warmhoud jas over de werkkleding is toegestaan, mits deze is verstrekt door de werkgever. Deze jas wordt ruimte gebonden gebruikt en voldoet aan de gestelde eisen⁸.
- Draag bij het kortdurend verlaten van CSA gedefinieerde werkruimten (korter dan 30 minuten), een overjas over de scrubsuit. Deze jas heeft korte mouwen en wordt gesloten gedragen¹².
- Bij vertrek langer dan 30 minuten wordt bij terugkomst een schone scrubsuit aangetrokken¹².
- Na rookpauze wordt een schone scrubsuit aangetrokken.
- Het gebouw mag niet verlaten worden met werkkleding aan.
- Werkkleding (inclusief overjas) wordt tenminste iedere dag vervangen door schone kleding.

Deze regels gelden niet alleen uit hygiënisch oogpunt, maar ook in verband met de discipline en controleerbaarheid binnen het CSA complex¹².

7.2 Schoeisel

- Draag schoeisel met een volledig gesloten, gladde bovenkant en vervaardigd van stevig materiaal¹².
- Schoeisel is voorzien van een antislip zool.
- Schoeisel is reinig- en desinfecteerbaar.
- Voor de schone ruimten worden apart schoeisel gebruikt, welke uitsluitend in deze ruimten worden gedragen.
- Hanteer verschillende kleuren schoeisel voor de schone – en overige ruimten.

Schoeisel met een bovenkant van stevig materiaal beperkt de mogelijkheid dat een (scherp) voorwerp het schoeisel en de huid doorboort.

Door gebruik van verschillende kleuren voor "vuile" en schone werkzaamheden is kruising vieze- en schone lijnen controleerbaar.

Schone ruimten kunnen verontreinigd raken met vuil afkomstig van schoeisel uit de vuile ruimte. Het vloeroppervlak in de schone ruimten moet schoon worden gehouden ook al is het effect hiervan op mogelijke contaminatie van een behandeld medisch hulpmiddel onbekend.

- Reinig schoeisel minimaal 1x per week, bij voorkeur machinaal.
- Reinig en desinfecteer schoeisel direct na zichtbare verontreiniging.

7.3 Haarbedekking

- In CSA werkruimten wordt beschermende hoofdbedekking gedragen (uitgezonderd kantoorruimten, CSA gangen die geen onderdeel uitmaken van schone ruimten).
- Eigen OK mutsen, hoofddoekjes zijn niet toegestaan.
- De hoofdbedekking bedekt alle haren, de oren en indien van toepassing de gehele hoofddoek.

Het haar is een bron van bacteriën. Met het dragen van hoofdbedekking wordt voorkomen dat het haar van de medewerker besmet raakt met patiënten materiaal (vuile ruimte) en behandelde medische hulpmiddelen gecontamineerd kunnen raken met micro-organismen via haren of hoofdhuidschilfers⁸.

- Een baardmasker wordt aangeraden bij baardgroei.

Het haar is een bron van bacteriën. Met het dragen van een baardmasker wordt voorkomen dat behandelde medische hulpmiddelen gecontamineerd kunnen raken met micro-organismen via baardharen⁸.

8 Vuile ruimte (desinfectieruimte CSA/spoelruimte SRD)

8.1 Betreden vuile ruimte

- Vóór het betreden van de vuile ruimte, wordt in de sluisruimte de onderstaande beschermingsmiddelen aangetrokken:
 - Chirurgisch mondneusmasker type IIR
 - Oogbeschermingsmiddel (bij ontbreken van een spatscherm)
 - Beschermende schort
 - Niet steriele wegwerp handschoenen. Trek de handschoenen over de manchetten van de mouwen van het jasschort
 - Hoofdbedekking

Indien geen sluisruimte aanwezig m.b.t. SRD, dan worden beschermende middelen in de vuile ruimte vóór aanvang van de werkzaamheden aangetrokken.

In 2011 én 2014 heeft zich binnen twee verschillende Nederlandse CSA's een tuberculose besmetting voorgedaan bij een CSA medewerker gerelateerd aan het reinigen van tuberculose besmette medische hulpmiddelen. De besmettingen zijn te wijten geweest aan mogelijk het inadequaat gebruik van beschermingsmiddelen^{4,13}. Volgens de arbeid hygiënische strategie dient als eerste bron inperkende maatregelen genomen te worden, zoals bijvoorbeeld lokale afzuigsystemen om eventuele aerosolvorming weg te nemen. Bij aanwezigheid van lokale afzuiging is de werkgroep van mening dat het dragen van een chirurgisch mondneusmasker voldoende is. Zo niet dan heeft een chirurgisch mondmasker onvoldoende beschermende werken en dient een FFP2 masker gedragen te worden.

8.2 Aandachtspunten tijdens werken in de vuile ruimte

- Werkkleding direct verschoenen bij verontreiniging.
- Oogbescherming vervangen óf direct reinigen en desinfecteren wanneer deze nat of verontreinigd is.
- Vervang handschoenen wanneer deze kapot zijn.

8.3 Verlaten vuile ruimte

- Bij het verlaten van de vuile ruimte worden de persoonlijke beschermingsmiddelen in de hieronder vermelde volgorde uitgetrokken / afgedaan:
 - Handschoenen:
Pak de handschoen bij de opening en doe deze binnenstebuiten gekeerd af. Gooi de handschoenen weg.
 - Pas handhygiëne¹⁴ toe.

In de sluisruimte:

- Verwijder het beschermende schort en gooi deze weg.
- Verwijder de hoofdbedekking en gooi deze weg.
- Verwijder oogbescherming. Gooi deze weg indien single use.
Re-usable oogbescherming achterlaten in de sluis. Re-usable oogbescherming dagelijks reinigen en desinfecteren conform voorschrift leverancier / afdeling infectiepreventie met middelen die voor dit doeleinde zijn toegelaten.
- Doe het masker af en gooi deze weg.
- Pas handhygiëne toe.

Opmerking: Bij afwezigheid van een sluis (CSD ruimten) worden beschermende middelen na het beëindigen van de werkzaamheden uitgetrokken en weggegooid in de vuile ruimte.

Voor werkzaamheden binnen de SRD geldt dat de hoofdbedekking niet verwijderd / vervangen hoeft te worden bij wisseling vuile naar schone (ontlading scopen) werkzaamheden. Binnen deze ruimte worden namelijk geen sterilisatieprocessen uitgevoerd. Binnen deze ruimte worden namelijk geen sterilisatieprocessen uitgevoerd. Hoofdbedekking verwijderen en weggooiden bij het verlaten van de SRD.

Raak bij het verwijderen van een persoonlijk beschermingsmiddel de voor- of buitenzijde niet, of zo min mogelijk, met de handen aan. De voor- of buitenzijde van een persoonlijk beschermingsmiddel kan gecontamineerd zijn met micro-organismen.

- Trek in de sluis een overjas aan.
- Pas schoeisel wissel toe bij voortzetting werkzaamheden in een schone ruimte.

Klompwissel hoeft niet plaats te vinden bij wisseling vuile naar schone werkzaamheden binnen de SRD. Binnen de SRD vinden geen sterilisatieprocessen plaats.

Indien een beschermd schort wordt gedragen zoals beschreven in het hoofdstuk verklarende woordenlijst, is kledingwissel niet noodzakelijk. Het beschermend schort beschermt de werkkleding voldoende.

9 Schone ruimte (inpak-/ontladingsruimte CSA, ontladingsruimte SRD en steriele opslag CSA)

9.1.1 Betreden schone ruimte

- De schone ruimte wordt betreden in een schone scrubsuit én schoeisel.

Onder schone scrubsuit wordt een niet verontreinigde scrubsuit verstaan.

Binnen de schone ruimte(n) van de CSA wordt schoeisel gedragen die uitsluitend bestemd zijn voor deze ruimte(n). Voor de schone ruimte van de SRD geldt dat apart schoeisel niet noodzakelijk is. Binnen de SRD vinden geen sterilisatieprocessen plaats.

- Vóór het betreden van de ruimte wordt het haar voorzien van hoofdbedekking, wordt de overjas uitgetrokken en vindt in de sluis handdesinfectie plaats.

9.1.2 Verlaten schone ruimte

- Bij het verlaten van de schone ruimte worden de volgende maatregel genomen, in de sluisruimte:
 - Verwijder hoofdbedekking en gooi deze weg (in de sluisruimte).

Voor werkzaamheden binnen de SRD geldt dat de hoofdbedekking niet verwijderd / vervangen hoeft te worden bij wisseling vuile naar schone (ontlading scopen) werkzaamheden. Binnen deze ruimte worden namelijk geen sterilisatieprocessen uitgevoerd. Hoofdbedekking verwijderen en weggooien bij het verlaten van de SRD.

- Eventueel gedragen warmhoudjas achterlaten. Deze is ruimte gebonden.
- Trek een overjas aan.

Het is niet toegestaan om in scrubsuit buiten de CSA gedefinieerde werkruimten te komen. Bij het kortdurend verlaten van deze ruimten (korter dan 30 minuten), moet daarom een beschermende jas over de kleding worden gedragen. Deze jas moet gesloten worden gedragen. Deze regels gelden niet alleen uit hygiënisch oogpunt, maar ook in verband met de discipline en controleerbaarheid binnen het CSA complex¹².

- Pas schoeisel wissel toe in de sluisruimte, bij het verlaten van de schone ruimte.

Schoeisel wissel hoeft niet plaats te vinden bij wisseling schone naar vuile werkzaamheden binnen de SRD. Binnen de SRD vinden geen sterilisatieprocessen plaats.

- Pas handhygiëne toe bij het verlaten van de sluisruimte.

10 Bezoekers

10.1.1 Algemeen

- Bezoek dient zich te melden bij CSA complex, CSA gedefinieerde ruimten buiten het CSA complex en de SRD.
- CSA brengt bezoek op de hoogte van de geldende regels m.b.t. hygiëne en kledingvoorschriften.
- Bezoekers houden zich te allen tijde aan de persoonlijke hygiëne voorschriften, kleding voorschrift, beschermende middelen en gedragsregels zoals beschreven in de hoofdstukken 6 t/m 9 van deze veldnorm.

10.1.2 CSA of CSA gedefinieerde ruimten buiten de CSA

- Bezoekers die maximaal 30 minuten binnen CSA gedefinieerde ruimten aanwezig zijn, kunnen volstaan met een hiervoor geschikte disposable overall (i.p.v. scrubsuit).
- Bezoek aan de vuile ruimte kan eventueel volstaan worden met aantrekken van een beschermend schort over de eigen kleding i.p.v. disposable overall / scrubsuit en het dragen van een chirurgisch mondneusmasker.

Het nemen van beschermende maatregelen in de vuile ruimte geldt wanneer men zich binnen 1,5 meter van het werkteerein gaat bevinden¹⁶.

10.1.3 SRD

- Kortdurend bezoek aan de vuile en schone ruimte zonder uitvoering van werkzaamheden hoeven geen scrubsuit dan wel disposabel overall te dragen, mits zij niets aanraken. Raadzaam is om een mondneusmasker en muts te dragen bij kans op contact met druppels en aërosolen.
- Bezoeker die werkzaamheden uitvoeren dienen een scrubsuit dan wel een disposable overall te dragen. Eventueel kan volstaan worden met een beschermend schort over de eigen kleding.

11 Literatuur

¹ Luchtbehandeling CSA, drs. Ing. Jos Lans, Bussman Medical & Research en ing. Paul Joosten MBA, Kuijpers, manager controlled environments, Parametric Release 18de jaargang, nr. 51, maart 2015, blz 11-14.

² Centrale sterilisatieafdeling Bouwmaatstaven voor nieuwbouw, college bouw ziekenhuisvoorzieningen, 18 november 2002

³ Veilig werken heb je zelf om 't lijf? Anja Broekhuizen, kwaliteitsmedewerker CSA UMC Utrecht, Parametric Release 15de jaargang, nr.43, september 2012, 26-27.

⁴ (On)mogelijke transmissie op een sterilisatieafdeling, I. Oldenboom, Tegen de Tuberculose , jaargang 107, nr.3, 2011, blz. 10-11.

⁵ Arbeidsomstandighedenwet. Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. 1999 March 18. Beschikbaar op: URL: <http://wetten.overheid.nl/BWBR0010346>

⁶ Arbeidsomstandighedenbesluit. Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. 1997 January 15. Beschikbaar op: URL: <http://wetten.overheid.nl/BWBR0008498>

⁷ Richtlijn 2000/54/EG, betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico's van blootstelling aan biologische agentia op het werk.

⁸WIP richtlijn: Algemene voorzorgsmaatregelen, Persoonlijke hygiëne medewerker, december 2014

⁹WIP richtlijn Persoonlijke beschermingsmiddelen, september 2015

¹⁰ B9100:2015, Basisinformatie reiniging en desinfectie van medische hulpmiddelen.

¹¹WIP richtlijn Linnengoed, maart 2014

¹² WIP richtlijn: Preventie van post-operatieve wondinfecties, mei 2006

¹³ Presentatie TBC casus Martini Ziekenhuis 2014, Mechior Oldenburger

¹⁴ WIP richtlijn: Handhygiëne, oktober 2007

¹⁵Rutala WA, Weber DJ. A Review of Single-Use and Reusable Gowns and Drapes in Health Care. Inf Contr and Hosp Epidemiol 2001; 22:248-257

¹⁶ WIP richtlijn: Druppel isolatie, november 2006